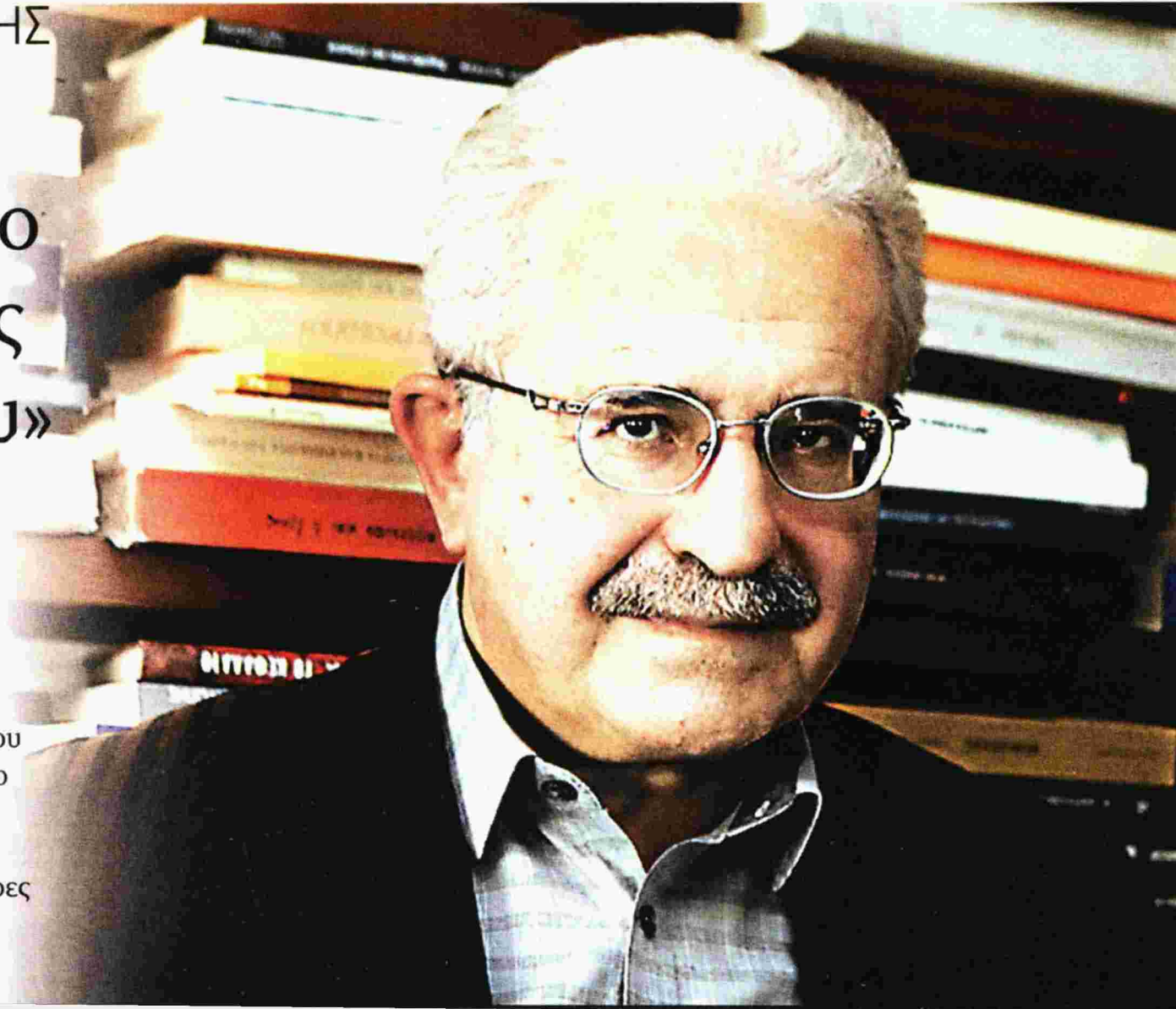

ΜΙΜΗΣ ΑΝΔΡΟΥΛΑΚΗΣ

«Ο Βενιζέλος είναι πολύ πιο δυνατός με τις αδυναμίες του»

Ερχεται στην Πάτρα στις 18 Μαρτίου -επέτειο 80 χρόνων από τον θάνατο του Ελευθερίου Βενιζέλου- για την παρουσίαση του νέου του βιβλίου «Ταξίδι Μέλιτος». Ο «βενιζελοκομμουνιστής» -κατά τον πειρακτικό χαρακτηρισμό του Χαρίλαου Φλωράκη- συγγραφέας εξηγεί τον λόγο που επέλεξε την πόλη μας, μιλάει για τον ηγέτη-ήρωά του, αποκαλύπτοντας πιο ανθρώπινες, σαφώς γοπτευτικότερες πτυχές του κι επισημαίνει ότι «έχει πολλά να μας πει σήμερα». > 15

SMS > «Ο Καβάφης αρνείται να παραστεί στη συνάντηση του Βενιζέλου με τους πνευματικούς ανθρώπους της Αλεξάνδρειας, λέγοντας: «Για Λακεδαιμονίους να μιλούμεν τώρα;», επηρεασμένος από τις ιδέες του Ιωάννη Δραγούμη περί της μεγάλης ανατολικής αυτοκρατορίας της οικουμενικής Ελλάδας».

ΜΙΜΗΣ ΑΝΔΡΟΥΛΑΚΗΣ

«Έχει πολλά να μας πει σήμερα ο Βενιζέλος»

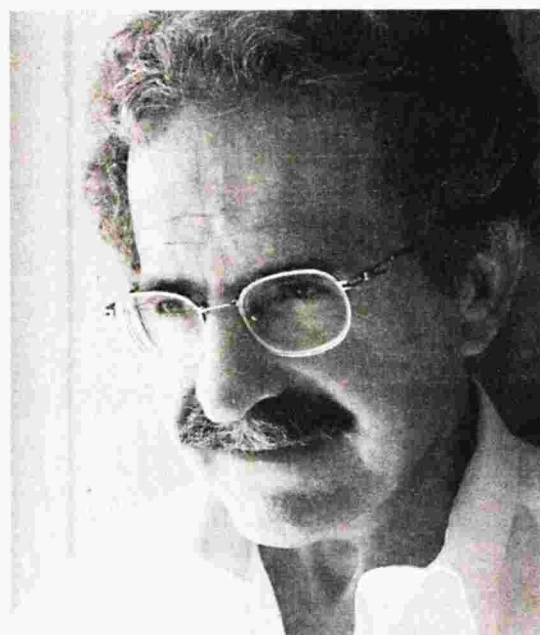

Συνέντευξη στην ΚΡΙΣΤΥ ΚΟΥΝΙΝΙΩΤΗ

«
Επέλεξα να παρουσιάσω το βιβλίο στις 18 Μαρτίου στην πόλη σας γιατί ήθελα, συμβολικά, να υπερβούμε το χάσμα παλαιάς και νέας Ελλάδος, δηλαδή τον παλαιό εθνικό διχασμό. Και να σας αποκαλύψω το άγχος του Βενιζέλου να συναντηθεί με την Πάτρα και τους Πατρινοί»

Την Παρασκευή 18 Μαρτίου συμπληρώνονται 80 χρόνια από τον θάνατο του Ελευθερίου Βενιζέλου. Την ημέρα αυτή επέλεξε ο Μίμης Ανδρουλάκης να παρουσιάσει στην Πάτρα το «Ταξίδι Μέλπος» (εκδ. Πατάκη). Στο οποίο ξετυλίγονται επτά μήνες (όσο διήρκεσε το ταξίδι του ζεύγους Βενιζέλου-Σκυλίτση) και μία ημέρα (όταν ο γιγής υπέστη το μοιραίο εγκαταστάσιο). Με αφορμή την εκδήλωση, ο συγγραφέας μιλάει για τον ήρωα του βιβλίου του, αποκαλύπτοντας άγνωστες πτυχές της προσωπικότητάς του -μακριά από κάθε είδους εξιδανίκευση. Προσδιόχντας του έτσι, μεγαλύτερη γοητεία και δύναμη.

Τι σας έκανε να γράψετε για το 7μνο ταξίδι του μέλιτος του Βενιζέλου με τη σύζυγό του Ελενα Σκυλίτση; Είναι ένα άγνωστο γαμήλιο ταξίδι που μου έδωσε τη δυνατότητα να φέρω σε αντίστιξη τη γοητεία του, τον εξωτισμό του με το υπαρξιακό δράμα ενός Βενιζέλου με κομμένα τα φτερά ενόψει της Μικρασιατικής Καταστροφής. Διότι το παράξενο, το αινιγματικό αυτού του ταξιδιού είναι ότι ο Βενιζέλος αποφασίζει να λείψει επτά μήνες εν μέσω Μικρασιατικής Εκστρατείας στη δυσκολότερη καμπή της. Αυτό μας αφήνει άναυδους και

μας δίνει τη δυνατότητα να αναπαράγουμε αυτό το τραγικό αίσθημα.

Στη διάρκεια του ταξιδιού, μεταφράζει Θουκυδίδη, προβαίνοντας σε συγκρίσεις της εποχής του πρώτου με τη δική του.

Ακριβώς. Στρέφεται στον Θουκυδίδη και μεταφράζει τη Σικελική εκστρατεία, που οδήγησε στον όλεθρο των Αθηναίων για να αντιληφθεί το επερχόμενο, δηλαδή την καταστροφή στον Σαγγάριο. Κι έτσι, ενώ βρίσκεται στον ποταμό Ουραμπίμπα, στις Άνδεις, το μυαλό του είναι στον

ποταμό Σύβαρη στη Σικελία, όπου σημειώθηκε ο όλεθρος των Αθηναίων, και στον Σαγγάριο όπου επίκειται η καταστροφή των Ελλήνων. Αυτό το δράμα είναι που μας δίνει τη δυνατότητα να διεισδύσουμε στην προσωπικότητα του Βενιζέλου. Το δράμα που ξετυλίγεται μπροστά στα μάτια μας σήμερα, μας επιβάλλει να στραφούμε στον Ελευθέριο Βενιζέλο με τον τρόπο που αυτός σφράφιζε στον Θουκυδίδη. Εχουμε τρεις καταστροφές: Τη σημερινή, που ζούμε τα τελευταία χρόνια, τη Μικρασιατική και την ολέθρια έκβαση του Πελοποννησιακού Πο-

λέμου, με την καταστροφή των Αθηνών. Για την οποία καταλυτική υπήρξε η Σικελική εκστρατεία, όπου τους παρέσυρε ο Αλκιβιάδης. Αυτό μας δίνει τη δυνατότητα να δείξουμε αυτή την ένταση και να φέρουμε καινούργια πρόσωπα στο προσκήνιο. Δηλαδή στον αστέριό του Βενιζέλου.

Γιατί επιλέξατε τις 18 Μαρτίου -ημέρα θανάτου του Βενιζέλου- για την παρουσίαση του βιβλίου σας στην Πάτρα;

Η επιλογή αυτή έγινε γιατί ήθελα, συμβολικά, να υπερβούμε το χάσμα παλαιάς και νέας Ελλάδος, δηλαδή τον παλαιό εθνικό διχασμό. Και να σας αποκαλύψω, πρώτη φορά με αδιάσειστα στοιχεία, το άγχος του Βενιζέλου να συναντηθεί με την Πάτρα και με τους Πατρινοί. Μάλιστα, θα δείτε στο βιβλίο μου ότι ο Πατρινός Θεόδωρος Πετρακόπουλος, διευθύνων σύμβουλος της «Μεγάλης Βρετανίας», ο οποίος ρύθμιζε τα μυστικά ερωτικά, πολιτικά και διπλωματικά ραντεβού του Ελευθερίου Βενιζέλου, στα δωμάτια του ξενοδοχείου, ανέλαβε να του φέρει τους πιο επιφανείς Πατρινοί στο κόμμα των Φιλελευθέρων. Τα κατάφερε με τον Ανδρέα Μιχαλακόπουλο, απέτυχε, ωστόσο, με τον Δημήτριο Γούναρη, κάτι που ήταν και το μεγάλο άγχος του Βενιζέλου. Αργότερα αποκαλύπτω ότι ο Πετρακόπουλος τα κατάφερε και ο Γούναρης

δέχτηκε να αναλάβει διοικητής της Εθνικής Τράπεζας. Θα υπήρχε συμφιλίωση ανάμεσά τους. Δεν επετεύχθη, όμως, λόγω ζηλοτυπιών μέσα από το κόμμα των Φιλελευθέρων. Να, λοιπόν, μια τραγική στιγμή. Γιατί αν ο Βενιζέλος τα έβρισκε με τον Γούναρη, δεν θα έπαιρνε τέτοιες εξωφρενικές διαστάσεις ο εθνικός διχασμός. Ο οποίος οδήγησε στην εκτέλεση του Γούναρη. Το βιβλίο μου, λοιπόν, έχει αρκετή Πάτρα και το προηγούμενο, το «Αλλέγκρα», ακόμα περισσότερο.

Πέραν των πολιτικών του επαφών, πολλές είναι και οι σχέσεις του Βενιζέλου με διανοούμενους της εποχής. Βεβαίως. Ο Βενιζέλος ήταν «σφουγγάρι», είχε μια τρομερή ευκολία να αφομοιώνει πολύ γρήγορα. Σήμερα, οι άνθρωποι -από τον χώρο της ιστορίας, της πολιτικής, της κουλτούρας- τα αγνοούν όλα αυτά. Ακόμα μην ξεχνάμε την άγνωστη και συγκρουσιακή σχέση του Βενιζέλου με τον Καζαντζάκη, ο οποίος ήταν ιδιαίτερος γραμματέας του. Ή, πάλι, με τον Καβάφη... Στο σαλόνι της Άννας ντε Νοάιγ δε, γνώρισε όλες τις σημαντικότερες προσωπικότητες. Μάλιστα, η μεγάλη αυτή ποιήτρια ερωτεύτηκε τον Βενιζέλο κι είχαν μια ερωτική περιπέτεια στο Παρίσι, όταν εκείνος είχε δεσμό με την Ελενα Σκυλίτση, την οποία παντρεύτηκε τον Σεπτέμβριο του '21.

Ο άνθρωπος πίσω από τον ηγέτη

Ο ΓΑΜΟΣ ΜΕ ΤΗΝ ΕΛΕΝΑ ΣΚΥΛΙΤΣΗ

Η Ελενα έχει ένα μυστήριο σαν γυναίκα. Γι' αυτό κι εγώ πρώτη φορά αποκαλύπτω τη μυστική ερωτική της ζωή. Η Ντομίνι Κρόσφιλντ, που θεωρούμε παιδί της Μαρίκας Ηλιάδη, ήταν κόρη της Ελενας -«εφηβικό ατύχημα». Ήταν πιο περίπλοκη γυναίκα απ' ό,τι φαινόταν η Ελενα. Κι επειδή είχε και τη δύναμη του χρήματος αλλά και τη δύναμη της Βρετανίας, παρουσιάζει ξεχωριστό ενδιαφέρον. Δεν ήταν γάμος συμφέροντος. Ο Βενιζέλος γνώριζε, άλλωστε, τον αρχιδιαπλεκόμενο όλων των εποχών, τον Μπάζιλ Ζαχάρωφ, και άλλους, οι οποίοι μπορούσαν να του εξασφαλίσουν όσα χρήματα ήθελε. Οπως είπε, όμως, «προτίμησα την γαμήλιον εξάρτησιν παρά την οικονομικὴν εξάρτησιν από τους μεγάλους διαπλεκόμενους».

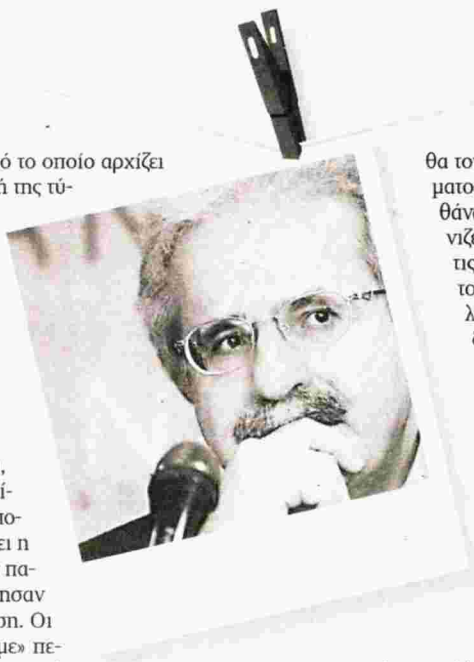
Σήμερα, τι θα μας έλεγε ο Βενιζέλος;

Τρεις μήνες προτού γράψω το «Ταξίδι Μέλπος», παρουσίασα στην Πάτρα το «Μαύρο Κουτί-Αφορισμοί περί ηγεσίας και στρατηγικής». Σ' αυτό, πέρασα όλη τη σκέψη του Βενιζέλου, από άποψη στρατηγικής και τακτικής σε συνθήκες αβεβαιότητας και κρίσης. Έχει πολλά να μας πει ο Βενιζέλος. Για παράδειγμα, θα μπορούσε να μας πει, πέρυσι τον Ιούνιο: «Όταν υπερεκτιμάς τις δυνάμεις σου και υποτιμάς τις δυνάμεις των αντιπάλων να μην λησμονείς ότι στον δρόμο σου προς την «Αγκυρά», θα συναντήσεις πάντα τον ποταμό Σαγγάριο, δηλαδή

δή ένα όριο στις δυνατότητές σου, πέρα από το οποίο αρχίζει η αντιστροφή της μοίρας σου, η αντιστροφή της τύχης σου». Ή θα έλεγε με βενιζελική διάλεκτο ότι «όταν ωριμάζει ένας συμβιβασμός έντιμος, άρπαξέ τον προ του λουτρού, διότι διαφορετικά ο επόμενος θα είναι πολύ χειρότερος».

Στο «Ταξίδι Μέλπος» παρουσιάζετε τον άνθρωπο Βενιζέλο.

Στο βιβλίο ξετυλίγονται 7 μήνες γαμήλιο ταξίδι και 1 ημέρα. Η 12η Μαρτίου 1936, όταν, σε έναν σκυλοκαβγά με τη γυναίκα του, παθαίνει το εγκαταστάσιο, από το οποίο πεθαίνει στις 18 Μαρτίου. Ο,τι καταγράφω είναι αποτέλεσμα μεγάλης έρευνας. Δεν με ενδιαφέρει η κλειδαρότρυπα. Από τις σελίδες του βιβλίου παραλαμβάνει το 95% των γυναικών που αγάπησαν τον Βενιζέλο κι είχαν μαζί του ερωτική σχέση. Οι γυναίκες αυτές μας βοηθούν να «φωτίσουμε» περισσότερο την προσωπικότητά του και την εποχή. Ελεν Γκίμπονς, Ιρένε Νόελ-Μπαίκερ, Βίτα Σάκβιλ-Γουέστ, Μαρία Βοναπάρτη, Μαρία της Ρουμανίας... Η οιαδήποτε προσπάθεια εξιδανίκευσης, αγιοποίησης του Βενιζέλου

θα τον μετέτρεπε σε ένα είδος αγάλματος, που θα σήμαινε τον πλήρη θάνατο του φαινομένου του. Ο Βενιζέλος είναι πολύ πιο δυνατός με τις αδυναμίες και τις αντιφάσεις του. Και πιο διδακτικός, αν θέλετε. Πιο σημαντικός από παιδαγωγικής άποψης.

Για τα σημερινά θα μας πείτε;

Αυτή τη στιγμή πιο πολύ μιλάμε για το σήμερα μέσω του Βενιζέλου. Ας το κρατήσουμε αυτό σε ένδειξη σεβασμού. Θα ήταν από μένα ένα είδος λαθροχειρίας να εκμεταλλευτώ το φαινόμενο του Βενιζέλου για να πω τα δικά μου. Αλλωστε, με τους αφορισμούς στο «Μαύρο Κουτί» λέω τα πάντα για το σήμερα. Οι αφορισμοί αυτοί ήταν μια δραματική προειδοποίηση στον Αλέξη Τσίπρα. Δεν με άκουσε...